

Riisipere-Turba-Risti-Haapsalu- Rohuküla transpordikoridori ettevõtjate küsitlus

Sisukord

Sisukord	2
1. Küsitluse eesmärk	3
2. Üldkogumi kirjeldus.....	3
3. Uuringu läbiviimine	5
4. Kokkuvõtlikud tulemused	6
Lisa 1. Ankeet	15
Lisa 2. Uuringus osalenud ettevõtted	18

1. Küsitluse eesmärk

Küsitluse eesmärgiks oli selgitada välja Riisipere-Turba-Risti-Haapsalu-Rohuküla raudteega seotud transpordikoridori ettevõtjate transpordikasutus kaubaveos. Küsitlus oli sisendiks tasuvusuuringule, mille käigus hinnatakse muuhulgas kaubaveo potentsiaali Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudtee võimalikul rajamisel. Küsitlus on osaks projektist „Ühistransporditeenuse pakkumise parandamine Lääne-Harjumaal ja Läänemaal“. Projekti rahastati Islandi, Liechtensteini ja Norra poolt EMP finantsmehhanismi ning Norra finantsmehhanismi vahendusel.

2. Üldkogumi kirjeldus

Tulenevalt lähteülesandest moodustas küsitluse üldkogumi Riisipere-Turba-Risti-Haapsalu-Rohuküla transpordikoridoris paiknevad ettevõtted. Koostöös tellijaga lepidi täpsustavalt kokku, et üldkogumiks on:

- 1) Ridala vallas, Haapsalu linnas, Taebla vallas, Oru vallas, Martna vallas, Risti vallas, Kullamaa vallas ja Nissi vallas tegutsevad ettevõtted;
- 2) kusjuures Nissi vallast läksid arvesse vaid Riisiperest Turba poole jäävad ettevõtted;
- 3) mille tegevusalad EMTAKi kood järgi võiksid eeldada kaubavedu (eelkõige tootmine) või külastajate teenindamist (turism);
- 4) mille töötajate arv 2009. a novembri seisuga oli vähemalt 15 (väiksemate ettevõtete mahud on nii palju väiksed, et raudtee ei ole neile transpordiliigina tõsiselt võetav).

Üldkogumi andmed pärinevad Äriregistrist. Kokku oli Äriregistris andmetel kriteeriumile 1) vastavaid ettevõtteid / organisatsioone 700. Kriteeriumidele 1-3) vastavaid ettevõtteid kogunes 59. Kõigile neljale kriteeriumile vastavaid ettevõtteid oli 27. Täiendavalt kaasati üks väiksem ettevõtte, mis tegeleb ravimuda kaevandamise ja müügiga kui kaubaveost potentsiaalselt huvituv ettevõtte. Seega üldkogumi mahuks kujunes N=28 ettevõtet. Uuringu planeeritavasse valimisse võeti kõik üldkogumi ettevõtted (vt tabel 1).

Tabel 1

Ettevõtete grupp	Üldkogum = planeeritav valim	Tegelik valim	Erinevus
Tegevusala järgi:			
Põllumajandus ja toiduainetööstus	7	7	0
Puidutööstus	6	4	2
Metallitööstus	3	3	0
Tekstiilitööstus	3	3	0
Muu tootmine	7	5	2
Muu teenindus	2	0	2
Asukoha järgi:			
Haapsalu	10	7	3
Taebala vald	8	6	2
Ridala vald	4	3	1
Risti vald	2	2	0
Nissi vald	2	2	0
Martna vald	1	1	0
Oru vald	1	1	0
Töötajate arvu järgi:			
Kuni 24 töötajat	10	10	0
25-99 töötajat	13	9	4
Üle 100 töötaja	5	3	2
KOKKU	28	22	6

3. Uuringu läbiviimine

Küsitluse eesmärgi saavutamiseks koostati kaks ankeeti – eraldi tootmisettevõtetele ja eraldi turismiettevõtetele, mis hõlmasid järgmisi teemasid:

- 1) Ettevõtjate kaubaveomahud (sh ostetud ja müüdud kaubad), kasutatavad transpordiliigid ja kaupade transportimise kulud
- 2) Turismiteenuste osutamisega seotud ettevõtete klientide arv (sh teistest piirkondadest pärit kliendid), klientide transportimise vahendid ja klientide transpordiga seotud kulud
- 3) Kaupade ja inimeste transporti mõjutavad „pudelikaelad“ (sh infrastruktuuri sobimatus, otseteede puudumine või kehv olukord, ühistranspordi teenuse kvaliteet ebapiisav jms)
- 4) Ettevõtjate tulevikuplaanid ning nende mõju kauba- ja inimeste transportimise mahtudele piirkonnas
- 5) Eeldused autokasutuse (sh kaubaveoautode ja busside kasutuse) vähendamiseks / asendamiseks
- 6) Raudteetranspordi kasutamise perspektiivikus ettevõtja seisukohalt
- 7) Nõuded raudteetranspordisüsteemile ettevõtja tegevuse spetsiifikast lähtudes

Ankeedid lisatud lisas 1.

Andmed koguti telefoniintervjuu vormis 2011.a alguses. Kokku saadi vastused 22 ettevõttest (n=22; 79% üldkogumist), mis on piisavalt suur üldistuste tegemiseks piirkonna tootmisettevõtete kohta. Kuna turismiettevõtetelt ei saadud vastuseid, ei saa nende kohta järeldusi teha. 21 vastajat olid juhatuse liikmed ja/või omanikud, üks vastaja oli tootmisjuht. Vastuste andmebaas on edastatud tellijale.

Küsitlusele vastanud ettevõtted lisas 2.

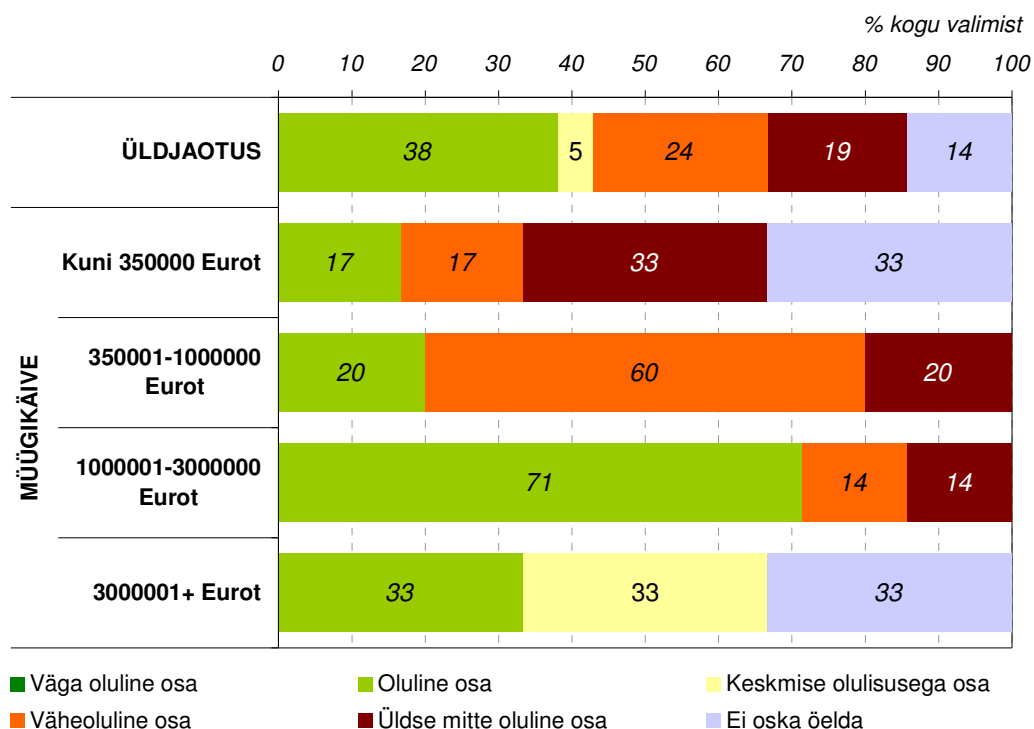
4. Kokkuvõtlikud tulemused

Eesmärk valimi koostamisel oli kaasata maksimaalne osa piirkonna ettevõtluspotentsiaalset – ettevõtteid, mis on piisavalt suured, et kaaluda kaubavedu raudteel. Valimi summaarne müügi käive 2010 oli ligi 50 miljonit eurot, kusjuures suurima ettevõtte käive ulatus 16 miljoni euroni ning väikseima käive jäi veidi alla 0,1 miljoni euro.

Valdav osa ettevõtteid oli tuleviku ja kasvu suhtes optimistlik. 2013. aastaks peaksid vastanud ettevõtteid kasvama keskmiselt ligi 1,6 korda, 2015. aastaks ligi 1,8 korda 2010. aastaga võrreldes.

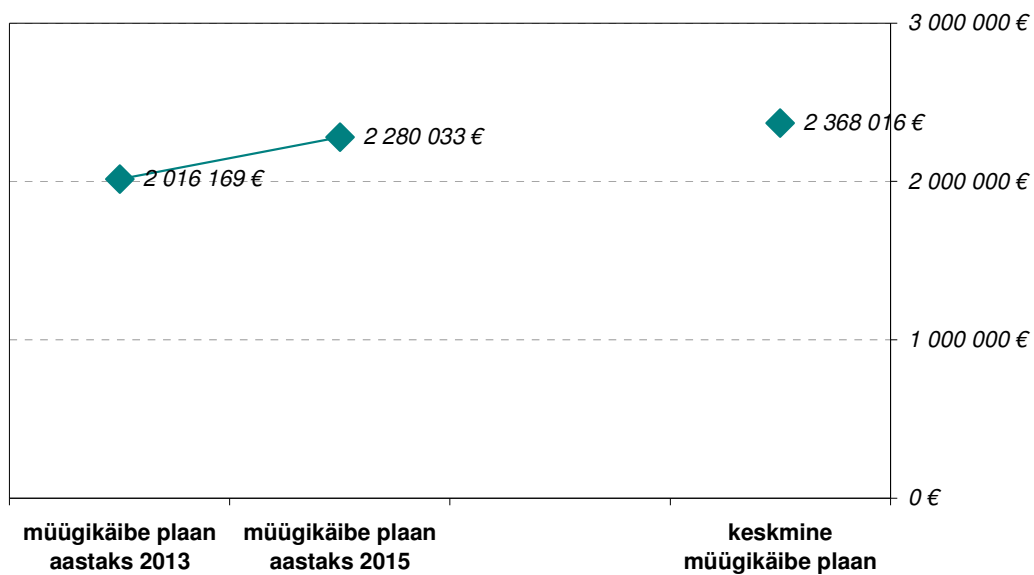
Joonis 1. Jaotus müügi käibe järgi.

Kui olulise osa moodustavad kulud transpordile Teie ettevõtte kogukuludest?

Joonis 2. Kasvuplaanid

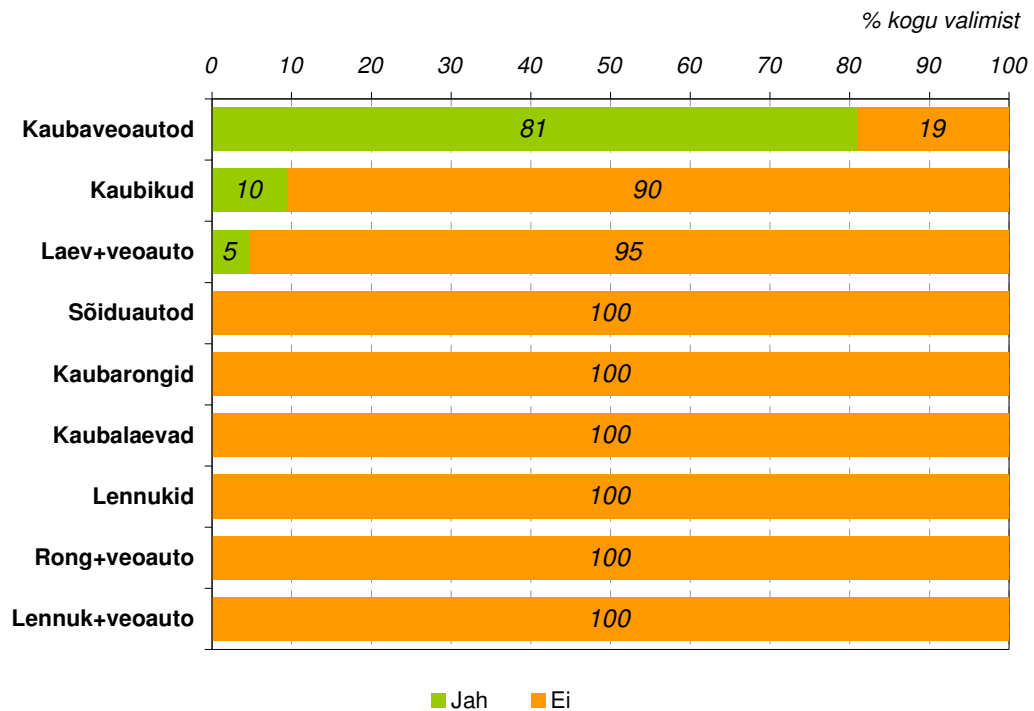
Müügikäibe plaanid 2013 ja 2015

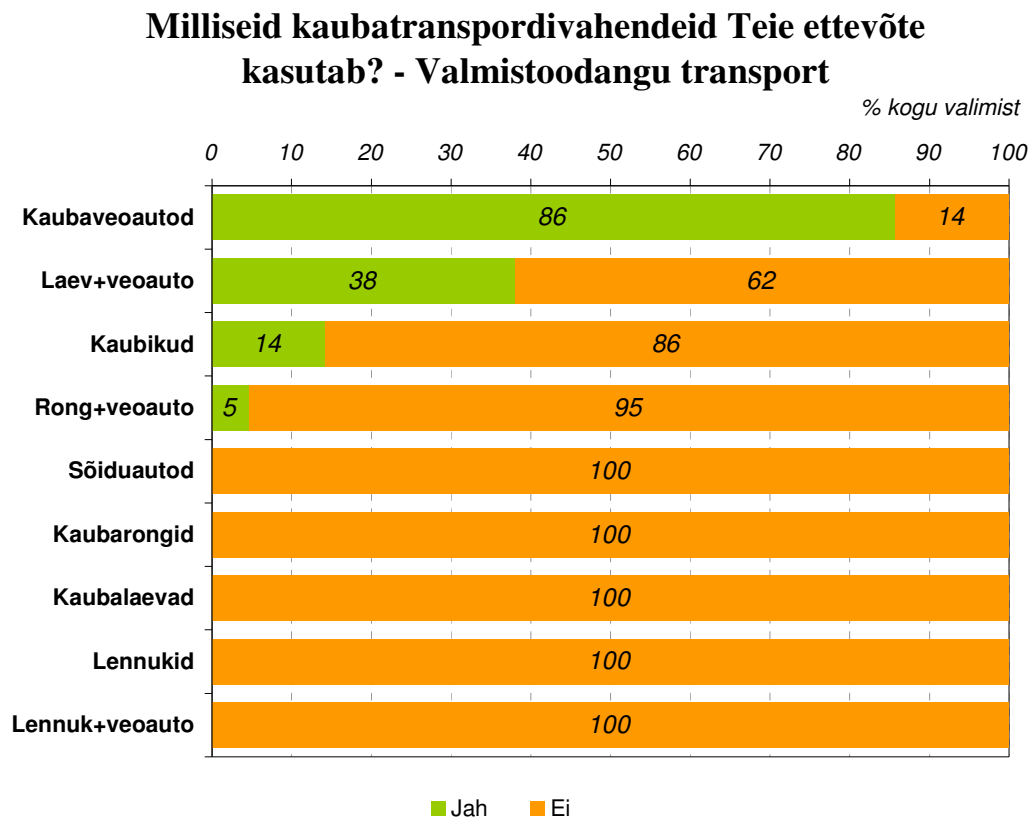
*Sealjuures on 2013-2015 aastate müügiplaanide võrdluse puhul arvesse võetud vaid neid vastajaid, kes on pakkunud plaani mõlemaks aastaks. Keskmise arvutamisel on arvesse võetud ka need vastajad, kes on plaani pakkunud vaid 2013. või 2015. aastaks

Joonis 3A. Kaubatranspordi kasutamine

Milliseid kaubatranspordivahendeid Teie ettevõtte kasutab? - Tooraine-materjalide transport

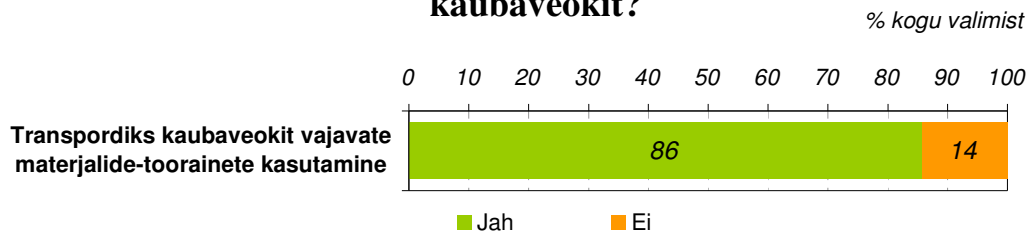

Joonis 3B. Kaubatranspordi kasutamise

Joonis 4A. Kaubaveokite kasutamine

**Kas teie ettevõtte kasutab selliseid materjale-tooraineid,
mille partii transpordiks on vaja vähemalt ühte
kaubaveokit?**

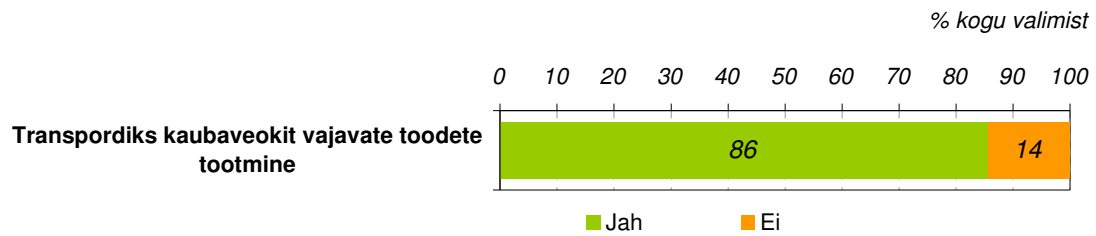

Sealjuures nimetati järgmisi materjale või tooraineid:

Lihatooted x2
Jõusõõt x2
Kangas, tekstiil x2
Klaas
Lukud
Maitseained
Mitmesugused tarvikud (alusekaubana)
Plastikgraanulid
Puit x4
Servamata saematerjal
Spoonid
Teras, raud (lehtteras, profiilid)
Traat
Turvas
Väetis x2
Värvid

Joonis 4B. Kaubaveokite kasutamine

Kas teie ettevõtte toodab selliseid tooteid, mille partii transpordiks on vaja vähemalt ühte kaubaveokit?

Sealjuures nimetati järgmisi tooteid:

Lihatooted x3
Mahulised konteinerid, tünnid, paagid (kerged koormad)
Metallkonstruktsioonid
Monteeritud elektroonika tooted (blokid jms)
Mööbel ja detailid
Piim x4
Puittooted x2
Ravimuda
Uksed
Vili
Õmblustooted x2

Hinnang raudtee vajalikkusele

Vastajate hinnangutest jäi kõlama:

1. Raudtee on oluline nendele ettevõtetele, kes leiavad, et rongid parandaksid nende töötajate jõudmist tööle. Rongiühendus Tallinnaga lubaks värvata kvalifitseeritumat tööjõudu, mis on oluline kasvueesmärkide saavutamiseks. Näiteks Turbas tegutseb ettevõtte, kus juba täna käib ligikaudu 30 inimest Tallinnast tööle. Seadusega lubatud isikliku sõiduauto kasutamise kompensatsioon ei ole piisav. Ühistransporti tööpäeva alguseks (7:00) Tallinnast Turbasse ei tule. Ettevõtja plaanib hakata ise oma töötajaid vedama. Ettevõtja usub, et kui varajane rong käiks (nagu vanasti), lahendaks see tema probleemid.
2. Raudtee on oluline, kui ettevõttel kaubavahetus Venemaaga. Puidutööstusettevõtted näevad Venemaal tooraineturgu, aga üks ettevõtja, kes hangib puitu Venemaalt, väidab, et puidu sissevedu rongidega Venemaalt on vene poole tõttu keelatud (autodega saab vedada). Samuti esitavad mitmed ettevõtted puidule kui toormele väga kõrgeid nõudeid (näiteks puit peab olema eelkuivatatud) ning korraldavad sellise toorme vedu kinnistes veokites, kus niiskus ja temperatuur kontrolli all. Ükski ettevõtja ise rongidega endale puitu vedama ei hakka, aga kui Läänemaale rajatakse puiduterminal, kuhu saaks puidu lasta kohale vedada, võib mõne ettevõtte jaoks puidu ostmise läbi selle terminali tulla kõne alla. Metallitööstusettevõtete hulgas pole ühtegi suurt ettevõtet (2010. aasta käibed alla 2 miljoni euro), mistõttu tooraine hankimiseks kasutatakse maaletoojate jaotuskeskusi. Samas on kaks metallitööstusettevõtet kohe raudtee kõrval (raudteeharu tuleb ühe ettevõtte territooriumile) ning 5 aasta perspektiivis nähakse tegevusmahu kasvu 2 kuni 3 korda.
3. Ettevõtete seisukoht kaubavahetusest raudteed pidi Euroopaga on kahetine. Suurem osa leiab, et Eesti raudteeühendus Euroopaga on väga kehv, mistõttu ei ole raudteed mööda (ringi)vedu konkurentsivõimeline. Teine osa ettevõtjaid on seisukohal, et mööda raudteed vedamine võib tulla kõne alla küll, aga kogemus puudub ja teadmist kulude kujunemisest (et autotranspordiga võrrelda) pole. Enamuse eksportivate ettevõtete sihtturud on Skandinaaviamaad ehk tuleb jõuda sadamasse ja sealt edasi. Lühivedu rongiga mõnda Eesti sadamasse ei peeta mõistlikuks, sest niikuinii on vaja ka autole laadida (otse vagunitesse peale- või mahalaadimist ei peeta võimalikuks).

4. Raudtees võimalust nägevad ettevõtjad näevad raudtee rolli pigem toorme ja materjali toomises. Oma toodangu vedamise osas ollakse skeptilised – kas on toodang spetsiifiline ja nõuab eritingimusi (spetsiaalveokid, niiskuskindlus, temperatuuri hoidmine) või on tarne kiirus ja paindlikkus sedavõrd olulise tähtsusega, et ei kujutata ette, et rongiga oleks võimalik sellist kvaliteeti tagada.
5. Suurema käibega (2010. aasta käive üle 3 miljoni €) ettevõtetest vaid üks leidis, et kaubavedu (toormaterjal) raudteel võiks leida kaalumist. Ettevõtjad ise nimetasid kolme tööstusettevõtet, kellel võiks raudteest reaalselt kasu olla – Cipax Eesti, Tene Kaubandus ja Haapsalu Metal.
6. Valdav enamus ettevõtetest ei tegele ise logistika korraldamisega. Toorainematerjalid tellitakse hankijalt kohaletoomisega (transport hinna sees ja transpordikulu ei osatagi hinnata). Paljude ettevõtete (ekspordi)kliendid kannavad ise hoolt selle eest, kuidas kaup Läänemaalt või Edela-Harjumaalt ära vedada. Palju kasutatakse Eesti spetsialiseerunud transpordifirmasid, aga nende hinnakujundust tootja ei tea. Samas kõlas arvamus, et Läänemaa ei ole transpordifirmadele eriti atraktiivne piirkond. Vedusid on vähe ja tihti lugu on küll üks veoots täislaadungiga, aga teine (tagasisõit) tuleb teha tühjalt.
7. Suurema osa piirkonna ettevõtetest moodustavad põllumajanduse- ja toiduainetetööstuse ettevõtted. Nende vajadus kasutada raudteed on pea olematu. Juhul kui keegi rajaks väetiste- või jõusööda terminaali Läänemaale ning seeläbi saaks neid tooraineid odavamalt kätte, siis oleks huvi kohapealt osta küll. Aga mõlemad kaubad ostetakse (Läänemaa ettevõtete poolt) suuremalt jaolt Eesti-siseselt, mistõttu tekib küsimus, kui otstarbekas on lühivedudeks kasutada raudteed. Valmistoodangu vedu nõuab väga operatiivset logistikakorraldust (tundide küsimus), spetsiaaltransporti või on klientideks lähipiirkond. Ka tekstiilitööstusettevõtted ei vaja raudteed. Peamine põhjus on partiide väiksuses. Väikesed mahud on ka maavarade kaevandamise ja töötlemisega seotud Läänemaa ettevõtetel.
8. Rohuküla kaubasadamaga kaasnevasse kasusse suhtuti pigem ettevaatlikult. Tõenäoliselt ei hakka seal sõitma sellised laevad nagu käivad Paldiskis ja Muugal, nii et võimalik, et laevad ei sobi; sellist mahtu pole kellelgi, et enda ettevõtte tarbeks laev tellida. Laevade kasutamise tingmisi väga hästi ei teata – sellega tegeleb ikkagi transpordiettevõtte, kellelt vedu tellitakse. Aga põhimõte on, et kui Rohuküla kaudu kauba vedamine on odavam kui Tallinki laevadega, siis on selline võimalus teretulnud. Aga sadama ja ettevõtte vahel

toimuks transport kindlasti autodega, sest mitmekordset ümberlaadimist nii lühikesel distantsil pole otstarbekas teha.

9. Paljud ettevõtted on seisukohal, et raudteed oleks vaja piirkonna turismi elavdamiseks. Haapsalul/Läänemaal on mida pakkuda, aga paraku ei saada piisavalt küllastajaid piirkonda. Rongi kasutamine oleks kindlasti mugavam bussiga võrreldes (Euroopast paralleelsele tõmmates). Silmas peeti nii sise- kui välituriste. Mitmed ettevõtjad tunnistasid, et nad saaksid turismist kaudselt kasu.
10. Ettevõtjad tunnistavad, et neil pole sahtlis ühtegi äriideed, mille teostamine seisab raudtee puudumise taga. Piirkonna ettevõtjad on harjunud, et raudteed (enam) pole ning on oma tegevuse kujundanud sellest tulenevalt (tunnistatakse, et ei osatagi mõelda, et kui saaks raudteed kasutada, siis kuidas võiks logistikat korraldada ning millist efekti see annaks). Leitakse, et raudtee kadumisega kadus ka sellega seotud ettevõtlus, samuti et see aeg on möödas, kus Venemaa vahet liikusid ešelonid, kuid on ettevõtjaid, kes vaatavad asju optimistlikult – kui oleks raudtee, tuleb ka ettevõtlus tagasi.

Lisa 1. Ankeet

A osa (tootmine)

A1. Kui suur oli Teie ettevõtte **müügikäive** 2010? tuhat eurot
(palun kirjutage käibe number)

A2. Kui olulise osa moodustavad **kulud transpordile** Teie ettevõtte kogukuludest?

- Väga oluline osa
- Oluline osa
- Keskmise olulisusega osa
- Väheoluline osa
- Üldse mitte oluline osa
- Ei oska öelda

.....
(midagi muud, palun kirjutage)

A3. Milliseid **kaubatranspordivahendeid** Teie ettevõtte kasutab?

	Tooraine- materjalide transport	Valmis- toodangu transport	Muu tootmisega seotud transport
Sõiduautod	☐	☐	☐
Kaubikud	☐	☐	☐
Kaubaveoautod	☐	☐	☐
Kaubarongid	☐	☐	☐
Kaubalaevad	☐	☐	☐
Lennukid	☐	☐	☐
Rong+veoauto	☐	☐	☐
Laev+veoauto	☐	☐	☐
Lennuk+veoauto	☐	☐	☐
..... (midagi muud, palun kirjutage)	☐	☐	☐
..... (midagi muud, palun kirjutage)	☐	☐	☐

A4. Kuidas on **kaubaveotransport** Teie ettevõttes korraldatud?

	Tooraine-materjalide transport (% koguselisest mahust)	Valmistoodangu transport (% koguselisest mahust)
Korraldame vedusid oma transpordivahenditega	ca%	ca%
Tellime transpordi sidusettevõttelt (tütarfirma, omanike firma)	ca%	ca%
Tellime transpordi transpordiettevõtetelt	ca%	ca%
Kokku	100%	100%

A5. Milliseid **peamisi tooraineid-materjale** Teie ettevõtte kasutab? *Nimetage ainult selliseid materjale-tooraineid, mille partii transpordiks on vaja vähemalt ühte kaubaveokit.*

- Kõikide toorainete-materjalide ostupartiid on väiksed (ei vaja suuri transpordivahendeid)

Tooraine või materjali nimetus, mille partii kohaleveoks on vaja vähemalt ühte kaubaveoautot	Ühe tellitud partii maht keskmiselt [veoautot; haagisega veok=2 veoautot]	Tellitud partiide arv aastas [tellimust]
.....		
.....		
.....		
.....		

A6. Millised on Teie ettevõtte **peamised tooted**? *Nimetage ainult selliseid tooteid, mille partii transpordiks on vaja vähemalt ühte kaubaveokit.*

- Toodangu partiid on väiksed (ei vaja suuri transpordivahendeid)

Toote nimetus, mille partii äraveoks on vaja vähemalt ühte kaubaveoautot	Ühe valmistoodangu partii maht keskmiselt [veoautot; haagisega veok=2 veoautot]	Toodetud partiide arv aastas [tellimust]
.....		
.....		
.....		
.....		

A7. Kas Te **näete** oma ettevõttele **kasu**, kui kaubarongid liiguksid Tallinn-Keila-Haapsalu-Rohuküla vahel?

- Jah, meil oleks võimalik oma tänased kaubaveod suunata raudteele
 Jah, meil on äriidee, mille realiseerimine eeldab raudteeühendusest
 Ei, sest meie hinnangul ei suuda raudteeveod konkureerida vedudega maanteel
 Ei, sest meie partiid on liiga väiksed
 Ei, sest me jääme raudteest liiga kaugemale
 Ei oska öelda

.....
(midagi muud, palun kirjutage)

A8. Kas Te **näete** oma ettevõttele **kasu**, kui kaubavedu saaks korraldada rongidega Rohuküla kaubasadamasse/sadamast (st rong+laev)?

- Jah, meil oleks võimalik oma tänased kaubaveod suunata raudtee kaudu Rohuküla kaubasadamasse
- Jah, meil on äriidee, mille realiseerimine eeldab raudteeühendusest Rohuküla kaubasadamaga
- Ei, sest meie hinnangul ei suuda kaubavedu läbi Rohuküla sadama konkureerida vedudega mööda teisi transpordikoridore (arvestades meie partnerite paiknemist)
- Ei, sest meie partiid on liiga väiksed
- Ei, sest me jääme raudteest liiga kaugemale
- Ei oska öelda

.....
(midagi muud, palun kirjutage)

A9. Juhul kui Teie ettevõttele oleks raudteest kasu, siis **millistel tingimustel** tuleks kõne alla **raudteetranspordi** kasutamine (võttes arvesse Teie ettevõtte tegevusspetsiifikat)? *Vastake ainult siis, kui vastus küsimusele A7 oli „jah ...“.*

- Kaubajaam peaks olema
(sobiv asukoht, palun kirjutage)
- Meile on oluline raudteeharu oma ettevõtte territooriumile, mis tuleks ca km
(raudteeharu pikkus, palun kirjutage)

.....
(midagi muud, palun kirjutage)

.....
(midagi muud, palun kirjutage)

.....
(midagi muud, palun kirjutage)

A10. Milline on Teie ettevõtte **müügi käibe plaan** aastaks 2013? tuhat eurot
(palun kirjutage käibe number)

A11. Milline on Teie ettevõtte **müügi käibe plaan** aastaks 2015? tuhat eurot
(palun kirjutage käibe number)

A12. Kui Teil on äriidee, mille realiseerimiseks on vaja raudteeühendust, siis kui suureks hindate selle äri **müügi käibe potentsiaali äriidee realiseerumisel**?

..... tuhat eurot aastat
(palun kirjutage käibe number)

Vastake ainult siis, kui vastus küsimusele A7 oli „Jah, meil on äriidee, mille realiseerimine eeldab raudteeühendusest“.

Lisa 2. Uuringus osalenud ettevõtted

Reg kood	Ettevõtte nimetus	Asukoht	Tegevusala
10329132	Osaühing PVMP-Ex	Haapsalu	Rõivaste ja rõivalisandite hulгимүүк
10067821	AS Maag Lihatoöstus	Taebala vald	Liha- ja linnuliha toodete tootmine
10037240	Haapsalu Uksetehase Aktsiaselts	Ridala vald	Puidust uste, akende, aknaluukide ja nende raamide tootmine (k.a väravad)
10092500	Cipax Eesti AS	Taebala vald	Plasttaara tootmine
10380452	AS Tradex	Taebala vald	Muude elektriseadmete tootmine
10043186	Aktsiaselts HAPVAL	Ridala vald	Mööbli osade tootmine
10380363	Küteks, AS	Nissi vald	Muude metallkonstruktsioonide ja nende osade tootmine
10840416	POLAR TEKSTIIL OÜ	Haapsalu	Rõivaste ja rõivalisandite hulгимүүк
10038340	Piirsalu Põllumajanduse Osaühing	Risti vald	Piimakarjakasvatus
10239081	Aktsiaselts Haapsalu Paekivi	Ridala vald	Graniidist, marmorist jm looduslikust kivist toodete tootmine
10470534	OÜ Nigula Piim	Taebala vald	Piimakarjakasvatus
11083466	Haapsalu Metal OÜ	Haapsalu	Muude tööpinkide tootmine
10427337	Osaühing Nedholm Design	Haapsalu	Puidust tarbe- ja dekoratiivesemete jm puittoodete tootmine
10463451	PALIVERE PÕLLUMAJANDUSÜHISTU	Taebala vald	Piimakarjakasvatus
10448210	Cinderella OÜ Industri Textil Job OÜ	Nissi vald	Muude valmis tekstiiltoodete tootmine
10112177	Aktsiaselts Linpet	Oru vald	Liha- ja linnuliha toodete tootmine
10078121	osaühing TEELE P & P	Haapsalu	Leiva- ja saiatootmine; säilitusaineteta pagaritoodete tootmine
10114058	Aktsiaselts KESTVUSPUIT	Taebala vald	Puidu kuivatus, immutamine ja keemiline töötlus
10409888	Osaühing Parila Klaas	Haapsalu	Puidust uste, akende, aknaluukide ja nende raamide tootmine (k.a väravad)
10383628	AS Lääne Risti	Risti vald	Traaditoodete, kettide ja vedrude tootmine
10541180	osaühing KIRJAK	Martna vald	Piimakarjakasvatus
10256143	Osaühing RAVIMUDA	Haapsalu	Muu mujal liigitamata kaevandamine